

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi és kertészeti kultúrákban 2025.10.30.

Az ilyenkor szokásosnál enyhébb időjárás az elmúlt napokban is tartotta magát. A minimum hőmérsékletek újra pozitív tartományba emelkedtek (3-5 °C), csupán egy-egy alacsonyabb fekvésű területen alakulhatott ki gyenge talaj menti fagy. A nappali hőmérsékletek is kedvezően alakultak (14-20 °C), legfeljebb az időnkénti intenzív légmozgás rontott a hőérzetén. Az őszi vetésű szántóföldi kultúrák végre fellélegezhetnek, mert megérkezett a megmentő csapadék. Az ország csaknem minden tájára kiterjedő esős napok, ~35-50 milliméternyi nedvességet hoztak. Ez ugyan nem pótolta az aszály következtében kialakult vízhiányt a talajokban, de ahhoz mindenképp elegendő volt, hogy a száraz talajban elfekvő magok csírázásnak, kelésnek, fejlődésnek induljanak. Így aztán nemcsak a dunántúli és északi országrészben hanem az eddig szárazabb alföldi területeken is lassan kizöldellnek, összezárnak az őszi vetésű állományok. Itt mostanra már az eddig megkésített gabona vetéssel is jól haladnak tovább a fejlődésben visszamaradott repce állományok is kezdenek kiegyenlítődni, intenzíven fejlődni.

SZÁNTÓFÖLDI KULTÚRÁK

A gabonafélék esetében továbbra sem tapasztalható nagy horderejű növényvédelmi probléma. Az elvetett és még kelés előtti valamint utáni területeken a **preemergens illetve a korai posztemergens gyomirtások elvégzése aktuális**, mellyel többek közt az egyre nagyobb területen terjedő magról kelő egyszikű gyomnövények ellen tudunk hatékonyan védekezni (pl. nagy széltippan, vékony egércsenkesz, parlagi ecsetpázsit stb.). A következő időszakra is enyhe időt jósolnak a szakemberek, így a kezelések biztonsággal elvégezhetők és amennyiben újabb csapadékot is kapunk, a megfelelő talajon keresztüli hatás kellőképp érvényesül.

A 1-5 leveles őszi gabonákban (őszi búza, őszi árpa) kórokozók fellépését egyelőre nem tapasztaltuk, de az enyhe, párás időjárásban a fertőzésveszély várhatóan emelkedik.

A **levéltetvek** egyes egyedei továbbra is észlelési szinten jellemzőek a kikelt állományokban, hasonlóan a **kabócák** jelenlétéhez és a **gabonafutrinka** lárvák góc-szerű kártételéhez.

A repce táblákon sem következett be jelentős változás növényvédelmi szempontból. Ellenben az esőknek köszönhetően a fejlődés intenzívvé vált. A következő napok hőmérsékleti értékei is kedveznek majd ehhez, ezért ahol még nem tették (főleg az Alföld egyes területein), ott a **regulátoros kezeléseket** célszerű mihamarabb elvégezni.

Kártevő fronton a repce fejlettsége miatt már alacsonyabb kártételi veszély áll fenn. Igaz ez, elsősorban a **nagy repcebolhára**, de a **repcedarázs** álhernyója is kisebb eséllyel károsít már, különösen, mert az imágók egyedszáma is minimalizálódott.

Az esős, párás napok a **repce fómás betegségének** fejlődését segítették. A fertőzött levélfoltokban tömeges a piknídiumok képződése, melyekből újabb fertőzések várhatók. A regulátor hatású gombaölőszerek kijuttatása ezért is lehet célravezető.

A **mezei pocok** felszaporodása folytatódott. A repce állományok szemléje most nagyon fontos, mert a populáció betelepődése itt is tapasztalható. Az alföldi területeken intenzív a kártevő elleni védekezés.

A kukorica betakarítása jól halad országos szinten. Az enyhe időnek, kedvező talajhőmérsékletnek (15 cm mélységben 10 °C) köszönhetően a **tarlók ápolása, cellulózbontó készítményekkel történő kezelése** elvégezhető. Ezzel nemcsak a talajaink szerves anyag tartalmát növelhetjük, de a lokálisan felszaporodó, szármadaradványokban áttelelő kukoricamoly telelési esélyeit is ronthatjuk!

KERTÉSZETI KULTÚRÁK

Az időjárás gyakran nem a naptárhoz igazodik, így történik ez mostanában is. Míg az október vége, november eleje legtöbbször már a télre való felkészülésről, jelentősebb lehűlésekről szól, addig az idei évben még kaptunk egy kis időt, hogy befejezhessük a kinti kerti munkákat. A jelenlegi és az előrejelzett hőmérsékleti értékek is lehetővé teszik ezt, mert a minimumok újra pozitív tartományba emelkedtek (3-5 °C). Így aztán még mindig találunk számottevő lombbal rendelkező gyümölcsfát esetleg szőlőt, amelyek lemosó permetezését elvégezhetjük, ha eddig nem tettük.

Az **alma** esetében érdemes még ebben gondolkodni, különösen a beteg fák, ültetvények kezelésében. Növénykórtani szempontból az alma az idei évben viszonylag kedvező helyzetben volt, mert a nedvesség igényes kórokozók csupán a tavaszi időszakban (április-május) tudtak érvényesülni. Míg a varasodás felszaporodása visszafogott volt, addig a virágzáskori csapadékos időszak miatt az **erwíniás betegség** egy-egy ültetvényben jelentős károkat okozott lokálisan. Ha előrelátóak voltunk és lehetőségünk is volt, a fertőzött pásztorbot-szerű hajtásokat, károsodott vesszőket, ágreszeket eltávolítottuk, ha nem, akkor ezt most mindenképp tegyük meg, majd végezzük el a lemosó kezeléseket réz tartalmú készítménnyel. A fertőzött növényrészek csonkolásával, fertőtlenítéssel, szakszerű sebkezeléssel részlegesen megmenthetőek a fák. A csapadékosabb vidékeken, érzékeny fajtákon közepes szintűre is erősödhetett a **varasodás** fertőzés, amely nagyobb részt a lombot érinthette. A betegséget előidéző kórokozó áttelelése a fertőzött, lehullott levelekben történik, melyek jelentős fertőzési forrásként szolgálhatnak a következő évre. Ezért kisebb termőfelületeken a lehullott lomb összegyűjtése, mulcsozása és/vagy a lombozat lebomlásának elősegítése javasolt. A varasodással fertőzött levelek komposztálhatóak, szakszerű kezelés mellett viszonylag rövid idő alatt lebomlanak. Megoldás lehet ezen felül a karbamidos kezelés is melyet 5 %-os töménységben a fa lombkoronájába juttathatunk (ha azon még van lomb). Ezzel némiképp meggyorsíthatjuk a lombhullást is, de ami fontosabb, hogy a kezelés hatására megnő a levelek nitrogén tartalma amely a varasodás gomba termőtestjeinek (pszeudotéciumok) képződésére gátlólag hat, ugyanakkor elősegíti a lebomlást is.

Szintén említést kell tennünk a különböző tárolási betegségekről, hiszen ezek betárolás előtti felismerése, a fertőzött vagy fertőzöttnek vélt gyümölcsök kiszelektálása nagy tömegű gyümölcs rothadástól, veszteségtől óvhat meg minket és gyümölcsünket. Az **alma tárolás alatt fellépő, rothadást okozó betegségei** közül a legjelentősebbek a monília, a botritisz, a penicilliumos rothadás, alternáriás magház penészedés, kolletotrichumos (glöospóriumos) gyümölcsrothadás (1-2.fotó). E betegségek ellen legtöbbször már az ültetvényben a vegetációs időszakban szükséges megkezdeni a védekezést, folytatva azt a szüret előtti és betárolás alatti időszakban is. A védekezés akkor lesz hatásos ha a tünetes gyümölcsöket eltávolítjuk, mert ezek kedvezőtlen tárolási körülmények között (pl. magas páratartalom, hőmérséklet, fülledt levegőjű tároló stb.) idő előtt elrothadnak, sőt egymással érintkezve újabb és újabb terméseket tehetnek tönkre.

A tárolás alatt fellépő betegségek mint pl. a kolletotrichumos gyümölcsrothadás az utóérő gyümölcsöket is fertőzheti. Az utóbbi években egyre népszerűbbé vált **datolyaszilva** termésén a viszonylag ártalmatlannak tűnő gyümölcshéj barnulás, foltosodás következtében könnyen kialakulhat a gyümölcsrothadás, kedvezőtlen tárolási körülmények között (3. fotó). Érdemes a tárolt gyümölcsöket rendszeresen ellenőrizni, mert az egyes fajták fogékonysága között jelentős eltérések lehetnek.

1. fotó: Alma kolletotrichumos gyümölcsrothadásának kezdeti tünetei az ültetvényben

2. fotó: Kolletotrichumos gyümölcsrothadás kifejezett tünete almán

3. fotó: Kolletotrichumos gyümölcsrothadás datolyaszilván

A **szőlő** lombhullása is előrehaladott állapotban van, a mélyebb fekvésű területeken már csak a csupasz vesszők láthatók. A **fitoplazmás betegség** tünetei ilyenkor már nehezen felismerhetők, legfeljebb a zöld, éretlen vesszők utalhatnak a károsodásra. A megjelölt tőkék kivágása, gyökerestől történő eltávolítása nagyon fontos, hiszen a fitoplazma a téli időszakra a gyökerekbe húzódik, melyből jövőre a nedvkeringés megindulásával újra a föld feletti részekbe jut. Így tehát ha gyökereket hagyunk a talajban, a fertőzött növény (alanyról) újra hajthat, amely a továbbiakban is fertőzési gócként terheli az ültetvényünket.

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Nővényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.